

Generation ALPHA + køn

Om undersøgelsen og informanterne

Fremtidsfabrik har i perioden fra november 2018 til april 2019 afholdt 6 fokusgrupper af 3 timers varighed med 32 unge i alderen mellem 13-16 år. Disse unge repræsenterer de ældste fra Generation ALPHA (født mellem 2004 og 2014).

Fokusgrupperne har haft til formål at afdække de unges syn på klima og køn.

Årsagen til, at valget faldt på netop disse to temaer er, at vi forud for undersøgelsen (august-oktober 2018) har observeret + interviewet ca. 100 børn i folkeskolens 7. og 8. klassetrin og her har fundet, at netop klima og køn var temaer, som optog eleverne enormt meget.

Undersøgelsen understøttes desuden af findings fra et studie blandt unge fra ungdomsuddannelser og afgangsklasser i Tarm, hvor vi har foretaget fokusgruppeanalyser samt digital etnografisk dataindsamling blandt 8 unge fra ungdomsuddannelser (stx+htx) samt fire unge fra folkeskolens afgangsklasser.

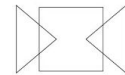
Desuden har vi foretaget et studie blandt unge på erhvervsskoler, eller som overvejer at tage en erhvervsuddannelse (chaufføruddannelse). Her har vi afholdt fokusgrupper med 20 unge.

Begge ovenstående studier understøtter køn som et vigtigt parameter.

Om metoden

I Fremtidsfabrik arbejder vi i vores screening og rekruttering af informanter altid med udgangspunkt i sociologen, Everett Rogers metode om Diffusion of Innovations. Vi har i denne undersøgelse specifikt screenet og rekrutteret informanter, som tilhører segmentet af innovatører.

Via dette link kan I læse mere om vores model for segmentering:

<https://blog.fremtidsfabrik.dk/diffusion-of-innovations-ff81b4a24673>

Øvelser + fokus i spørgsmål

Udgangspunktet for de afholdte fokusgrupper har været fænomenologisk / antropologisk, og vi har derfor udelukkende fokuseret på deltagernes forestillinger om fremtiden, både for sig selv (deres parforhold, arbejde, geografisk placering mv.) samt for samfundet i mere bred forstand. Derfor har vi ikke udfordret deltagernes forestillinger om fremtiden eller undersøgt om de baserer sig på faktisk viden, men bestræbt os på at få så direkte et indblik som muligt i deltagernes forestillingsverden.

For at understøtte deltagernes formidling af fremtidsforestillinger, har vi både bedt dem om at fortælle om disse samt at tegne dem. Dette er sket efter metoden, *splotting*.

Fokusgruppen indledes med en øvelse, hvor informanterne bedes om at tegne, hvordan verden ser ud om 50 år. Derefter har fokus været at spørge ind til tegningerne samt efterfølgende at afholde en mere traditionel fokusgruppe, hvor vi har spurgt ind til, hvilke nyhedskanaler de unge bruger til at få nyheder om klima og køn, samt hvilke forbilleder de har - både på de sociale medier og hvilke virksomheder, de synes, gør det godt. Vi har også spurgt ind til, hvad de selv eventuelt gør for at fremme klimaet samt, hvad de synes, virksomhederne burde gøre.

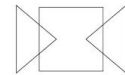
Indsigter

“Jeg tegner mig selv som intetkøn. Mit køn skal ikke begrænse min udfoldelse.”

Når de unge skal tegne sig selv i fremtiden, så tegner de typisk sig selv som “intetkøn,” hvilket er et tydeligt udtryk for, at de ønsker at gøre op med stereotype kønsopfattelser, som de mener er med til at skabe unødvendige forskelle og begrænse muligheder. Hermed illustrerer de en opfattelse af, at køn historisk set har været med til at skabe ulighed i samfundet.

De unge giver udtryk for, at det er det store fokus på køn i det hele taget, som de tager afstand fra snarere end blot ulighed i køn.

Der er generelt en forestilling om køn og seksualitet i fremtiden, som noget flydende, og noget betydningsløst. Tøj, hår og andre identitetsmarkører bliver unisex. Drenge kan godt gå

med kjoler hvis de har lyst ("og selvfølgelig har nogen lyst til det - det er så befriende" - citat: pige 14 år fra Østerbro).

Mens klimadebatten for de unge er drevet af en vis portion af fremtidsfrygt, så bliver kønsdebatten drevet af præcist det modsatte: De unge ser ophævelsen af køn som det ultimative udtryk for muligheder, frihed og fremgang.

Vi har i fokusgrupperne specifikt rekrutteret unge fra innovatørsegmentet, og derfor ville det være forventeligt at se en progressiv tilgang til køn blandt denne målgruppe. Det er dog et mønster, som vi også tydeligt har kunnet iagttage i vores øvrige undersøgelser, blandt andet blandt unge i Tarm samt blandt potentielle chauffører. Begge steder oplevede vi en klar afvisning af, at de unges køn har betydning for deres fremtidsvalg og karriereønsker.

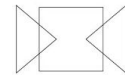
Vi spurgte helt konkret deltagerne, om de opfattede ingeniørfaget som et pigefag eller et drengefag. Den præmis ville de overhovedet ikke gå med på, de syntes spørgsmålet var langt ude. Samme mønster gjorde sig i øvrigt gældende i relation til unge potentielle chauffører, de afviste også spørgsmålet.

Udefra set kan der selvfølgelig iagttages store kønsforskelle ift. hvilke unge der vælger bestemte uddannelser og jobs. Dette dokumenteres blandt andet af Tænk tanken DEA's analyse af unges valg af STEM uddannelser. Men det er et klart mønster, at de unge ønsker at italesætte deres valg på baggrund af andre faktorer end køn. Det kan godt være, at der er et overlap mellem deres præferencer og deres køn, men det er ikke en selvfølge, og de har fuld respekt for, at det for nogle kan forholde sig anderledes.

Vi har set en række eksempler på, at det at man som pige vælger et typisk mandefag ses som cool, både hos den, der har foretaget valget samt i vedkommendes omgangskreds. Vi har set færre eksempler på, at dette gør sig gældende i relation til drenge, der vælger typiske kvindefag. Vi har dog ikke et tilstrækkeligt solidt datagrundlag til at kunne konkludere på dette.

“Jeg er træt af skolesystemet og samfundet, som altid opdeler os unge i køn.”

Det anses som cool at bryde med generelle kønsnormer i samfundet. Det er fx. cool at gå i drengetøj, hvis man er pige. Eller at turde sige at man er bøsse, hvis man er dreng. De unge opponerer kraftigt mod skolesystemet, som alt for ofte inddeler dem i drenge og piger. Eksempelvis nævner mange af informanterne gymnastiktimerne, hvor det ofte er pigerne, som skal lave de bløde ting, såsom yoga, mens drengene skal prøve kræfter med mere fysiske discipliner. En af informanterne nævner endvidere, at hun var i praktik i militæret, og

her skulle alle drengene tage 40 armbøjninger på knoerne, mens pigerne skulle tage dem på knæene. Sådanne episoder omtales med stor foragt.

De unge identificerer opdelingen i køn som et levn fra fortiden, og de ryster på hovedet af det. Samtidig er de også 100% sikre på, at denne form for opdeling udelukkende er et fænomen, som lever med de voksne generationer, forældregenerationen, og som kommer til at forsvinde med dere egen generation. En deltager udtalte eksempelvis, at: "Det er uproblematisk med kønsforskelle - det er jo bare jeres generation, der skal bare dø - så forsvinder problemet med jer".

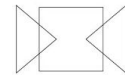
Et eksempel på afstanden mellem de unges syn på køn og den opfattelse som de oplever at forældregenerationen har, kommer fra en deltager i studiet fra Tarm. Han havde besluttet sig for en fremtid som tøjdesigner, og indviede sine forældre i denne fremtidsplan. Hans fars reaktion var spørgsmålet: "Jamen... er du da bøsse?". Den pågældende elev nævnte dette som et eksempel på, at hans virkelighed er lukket land for forældrene, og at en sådan opfattelse aldrig nogensinde ville komme på tale blandt hans kammerater.

"Min fremtidige partner kan både være mand og kvinde, det er ikke det afgørende. Det afgørende er, om han/hun er intelligent og open minded."

Mange vil ikke tage stilling til, hvilken fremtidig partner de skal have, fordi de ikke gider sætte sig selv i bås ift. køn og seksualitet. De nævner heller ikke præferencer ift. udseende, men har specifikke præferencer til personlighed. Fx. skal personen være intelligent, open minded, sympatisk, etc.

Dette afspejles også i informantens syn på begreber som maskulin og feminin. De mener, at disse begreber har deres berettigelse, men at de ikke bør knyttes til bestemte køn - altså at både drenge og piger kan betegnes som maskuline såvel som feminine.

En af deltagerne, Inga, er med i gruppen Børnemagt. Hun nævner, at deres møder altid indledes med en pronomenrunde, hvor man kan sige, hvilket køn man identificerer sig med i dag. De unge i undersøgelsen opfatter dette som et selvfølgeligt hensyn – hvorfor skal man ikke have lov til at identificere sig som man vil?

“Det er sociale medier som YouTube, der inspirerer mig til mine holdninger i relation til køn, IKKE organisationer og virksomheder, som hænger fast i en industriel logik.”

Youtube, SoMe, Netflix og internettet generelt gør, at unge mennesker kan orientere sig mod og lade sig inspirere af nye kønsforståelser og -identiteter. Det er primært her, de får deres viden om køn, og det er den viden, der kommer til udtryk i deres holdninger. Det er fx. queer-reality programmer (som Ru-pauls dragrace), SKAM og YouTube-bloggere, de følger, og gennem dem og disses syn på samfundet, udvikler de deres egen kønsforståelse.

De unge opponerer kraftigt mod de virksomheder, der forsøger at “være en frisk og nytænkende stemme i debatten” ved eksempelvis at søsætte “kun for kvinder tech events” og lignende. Det er deres tydelige opfattelse, at sådanne initiativer blot er med til at reproducere et stereotypet blik på køn, frem for at tænke radikalt og i virkeligheden helt ophæve sondringen.

“Jeg ved godt, der ikke er langt fra os til dem i gymnasiet, men der er sket meget på de år. Vi gider ikke stresse ligesom dem, og vi bestemmer selv tempoet”

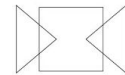
Ovenstående quote stammer fra en af de unge folkeskoleelever fra vores analyse i Tarm. Citatet udtrykker en bevidsthed om, at de ældre unge (Generation Z) har været ekstremt pressede, og har kæmpet hårdt for at leve op til alle de mange krav - både i skolesystemet, men også på sociale medier.

De unge fra Generation ALPHA ser ikke op til dette. De ser i stedet op til unge, der tør være sig selv, og som ikke bruger deres liv på at leve op til de rigtige normer. Vi ser dette i de unges syn på fremtid og uddannelsesvalg, i deres forbilleder på sociale medier og ikke mindst i deres holdninger til køn.

Generation ALPHA gør oprør, og de ønsker ikke at bruge livet på at leve op til samfundets normer og regler, heller ikke når det gælder deres køn.

ALPHA køn dictionary

Queer, LGBT, Trans, Non-binaritet er alle begreber, som nævnes i flæng blandt alle vores informanter.

The understanding

Find nye måder at tale til os på

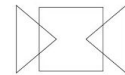
Hvor vi blandt innovatørerne i Generation Z oplevede en opblomstring af feminisme og stor interesse for at sætte fokus på køn og ligestilling, så ser vi et anderledes billede hos Generation ALPHA. De deler sådan set de feministiske holdninger, men de gider ikke snakke mere om køn. Det hænger sammen med, at for ALPHA'erne er den største udfordring ikke ligestilling mellem kønnene (de tager det for givet, at ligeløn osv. bliver en realitet), men friheden fra at blive identificeret som, og fastholdt af, et bestemt køn.

I praksis betyder denne orientering blandt Generation ALPHA, at initiativer, der har til formål at skabe bedre kønsbalance kan ende med at møde modstand fra Generation ALPHA. Dette gælder i særlig grad initiativer, hvor der foretages kønsopdeling for at fremme ligestilling, såsom introducere på studier målrettet piger eller særlige kvindenetværk på arbejdspladserne. Generation ALPHA mener, at sådanne initiativer bidrager til at fastholde køn som noget, vi hele tiden taler om og tænker på, snarere end det modsatte.

I stedet bør virksomheder, organisationer og uddannelser bruge energi på at formulere deres mål om ligestilling uden samtidig at øge kønsopdelingen. Der er f.eks. stor forskel på, at tale om en virksomhedskultur, der er domineret af maskuline værdier eller at tale om, at der mangler kvinder, fordi hovedparten af de ansatte er mænd. Den første formulering er mest i tråd med Generation ALPHA's værdisæt, fordi her kan det principielt både være kvinder og mænd, der bidrager til en maskulin kultur - der er ikke kønnet, der er det afgørende.

Mennesket i fokus

Når deltagerne i vores undersøgelse eksempelvis nægter at tegne køn på sig selv eller på deres kommende partner, så er det også udtryk for en bredere tendens til ikke at ville sættes i bås. Generation ALPHA er opvokset i skyggen af Generation Z, og de har set, hvordan Generation Z er blevet presset af konstante evalueringer og krav til at komme hurtigt gennem uddannelsessystemet og passe ind i samfundets behov - og hvordan Generation Z selv har bidraget til dette ved konstant at skulle vedligeholde et offentligt image på sociale medier.

Hos Generation ALPHA er det mennesket, der er i fokus. Ikke teknologi eller smarte systemer, og ALPHA'erne er derfor i opposition til alle mønstre, der kan bruges til at sætte i kasser og dermed tage fokus væk fra det enkelte menneske. Dette gælder i særdeleshed i relation til køn, men vi ser også det samme mønster, når ALPHA'er ikke ønsker at deres alder skal begrænse deres udfoldelsesmuligheder eller når de ikke vil lægge sig fast på en bestemt uddannelsesplan - og i øvrigt gerne angiver en fremtidsdrøm om at blive pædagog trods topkarakterer og mulighed for at komme ind på alle studier.

De ældste blandt Generation ALPHA er stadig blot 15 år, så det er endnu for tidligt at sige noget håndfast om, hvordan disse forestillinger om fremtiden vil udmønte sig i konkrete livsvalg. Det er dog tydeligt, at udgangspunktet for Generation ALPHA er markant anderledes end foregående generationer, og de forventer selv at skabe en ny bevidsthed om køn.

Generation skab dig selv

Vi ved fra vores undersøgelser, at Generation ALPHA kendetegnes ved en meget varieret og velovervejede brug af mange forskellige sociale medier, spil og digitale platforme. Generation ALPHA er opvokset med disse digitale personaer som en uadskillelig del af hverdagen lige fra de er blevet født.

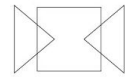
De spiller eksempelvis spil som Fortnite, hvor det er helt almindeligt at drenge spiller som kvindelige avatars eller de deltager på anonyme fora som eksempelvis reddit eller tumblr, hvor man er anonym og derfor ikke har et køn (med mindre man vælger at angive det).

Hvor vi hos Generation Z så, at muligheden for at kunne udtrykke sig på sociale medier havde nyhedens interesse, så ser vi hos Generation ALPHA, at dette ganske enkelt opleves som en integreret del af livet.

En begrundet hypotese vil være, at denne praksis omkring at opretholde en lang række forskellige profiler, hvor man har forskellige roller på hver profil, har været en medvirkende faktor til at forme den opfattelse af køn, som informanterne giver udtryk for.

De forventer at have muligheden for at definere sig selv og vælge deres egen "profil" - også i den fysiske virkelighed. Med andre ord kan der ses en sammenhæng mellem de sociale spilleregler i digitale universer og de forventninger som overføres til det fysiske fællesskab.

Vi har ikke specifikt undersøgt denne sammenhæng, men vi drager den frem fordi den virker oplagt og fordi den åbner for en forståelse af det mindset som Generation ALPHA møder verden med. Det vil være et oplagt næste skridt at foretage undersøgelser specifikt af

sammenhængen mellem ALPHA'ers digitale og fysiske identitetsdannelse for at se, om der overføres praksisser mellem disse to verdener.